

Σαράντα πέντε χρόνια ασχολούμαι με παιδιά και νέους κάθε ηλικίας: από την προσχολική ηλικία ως το πανεπιστήμιο – από τα πρώτα τους βήματα μέχρι την πλήρη ενηλικίωσή τους και την ένταξή τους στην παραγωγική (ή «παραγωγική») δραστηριότητα. Συζήτησα με εκατοντάδες (ή χιλιάδες;) γονείς παιδιών, εφήβων και νέων. Δίδαξα μερικά χρόνια σε φοιτητές που θα γίνουν (;) εκπαιδευτικοί. Και έκανα αμέτρητα σεμινάρια σε όσους ενδιαφέρονταν γι' αυτά τα θέματα.

Ο λόγος για τον οποίο ακολούθησα αυτή τη διαδρομή ήταν απλός: Στη διάρκεια της δικτατορίας ήμουν φοιτητής και, όπως πολλοί άλλοι, είχα την ελπίδα ότι κάποια στιγμή θα έφευγε αυτή η δικτατορία κι έτσι θα ανοιγόταν ο δρόμος για να δημιουργηθεί μια καλύτερη κοινωνία – μια κοινωνία για τον Άνθρωπο.

Στη δημιουργία αυτής της κοινωνίας κεντρικό ρόλο θα έπαιζε (εκ των πραγμάτων) η εκπαίδευση. Έτσι, αφού πήρα το πτυχίο μου (σε τεχνοκρατική κατεύθυνση), το παράτησα και άρχισα να μελετώ συστηματικά εκείνα τα θέματα που θεωρούσα σημαντικά: Παιδαγωγική, Ψυχολογία και Διδακτική – πώς αναπτύσσεται το παιδί, πώς σκέφτεται, πώς αισθάνεται, πώς μαθαίνει. (Στον δρόμο συνάντησα και την Πληροφορική, με την οποία δημιούργησα μια παράλληλη σχέση).

Σήμερα, βέβαια, όλα αυτά δεν νομίζω πως συγκινούν πολλούς Έλληνες. Αλλά τα πρώτα χρόνια της μεταπολίτευσης υπήρξαν αρκετοί που ενδιαφέρονταν πραγματικά γι' αυτά τα θέματα. Σιγά-σιγά, όμως, και για πολλούς λόγους, η κατάσταση άλλαξε. Από τις αρχές της δεκαετίας του '90 φάνηκε πως η κοινωνία μας είχε πια άλλους στόχους και άλλα ενδιαφέροντα.

Πώς πρέπει να αντιμετωπίζει, λοιπόν, τα παιδιά σήμερα ένας παιδαγωγός; Τι πρέπει να τους διδάσκει ένας εκπαιδευτικός και με ποιον τρόπο; Για ποιον λόγο υπάρχει η εκπαίδευση – και ποια εκπαίδευση;

Για να είμαι απόλυτα ειλικρινής, προβληματίζομαι σήμερα για το (κοινωνικό) νόημα που είχε (αν είχε) η διαδρομή της ζωής μου...

Θα μου πείτε πως ίσως αργά προβληματίζομαι, αφού με είχε προβληματίσει έγκαιρα ο αείμνηστος Ιωάννης Κακριδής το 1973, όπως περιγράψω στα παρακάτω:

Το 1973 ζούσα στη Θεσσαλονίκη και μόλις είχα τελειώσει (με το θράσος της νεαρής ηλικίας - 28 χρόνων) μια μελέτη για τη γενική εκπαίδευση (πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια με ωρολόγια προγράμματα και στόχους ανά μάθημα, τάξη και βαθμίδα) που θέλησα να τη δείξω και να πάρω τη γνώμη κάποιων καταξιωμένων προσώπων.

Με πήγε, λοιπόν, ο φίλος μου Χρήστος Ζαφείρης (πτυχιούχος αρχαιολογίας τότε και στη συνέχεια ένας σημαντικός δημοσιογράφος της Θεσσαλονίκης) να δω τον Ιωάννη Κακριδή και τον Λίνο Πολίτη σε ένα πολύ μικρό γραφείο στο παλιό κτίριο της Φιλοσοφικής Σχολής – η χούντα από την αρχή τους είχε πάψει από καθηγητές.

Ο Ιωάννης Κακριδής ήταν ο Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου επί υπουργίας του Λουκή Ακρίτα στην κυβέρνηση του Γεωργίου Παπανδρέου. Ήταν εκείνος που είχε σχεδιάσει την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1964-65.

Του έδειξα, λοιπόν, τη μελέτη μου με τις προτάσεις μου για τα ωρολόγια προγράμματα (με τα περιεχόμενά τους) και εκείνος μου απάντησε με απόλυτη ειλικρίνεια:

– Αγαπητέ μου νέε, φοβάμαι πως δεν έχω την ικανότητα να κρίνω τη μελέτη σου και τις προτάσεις σου. Θα σου περιγράψω, όμως, τη διαδικασία που έγινε σε εκείνη την προσπάθειά μας για εκπαιδευτική μεταρρύθμιση. Και θα καταλάβεις ποια είναι τα πραγματικά προβλήματα. Για να δημιουργήσουμε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο χρειαστήκαμε έξι μήνες ψάχνοντας να βρούμε τους κατάλληλους εκπαιδευτικούς για να το στελεχώσουμε. Στη συνέχεια τους χωρίσαμε κατά ομάδες μαθημάτων (Μαθηματικά, Ελληνική γλώσσα κλπ.) και ζητήσαμε από κάθε ομάδα να φέρει ωρολόγια προγράμματα σπουδών (με το βασικό περιεχόμενό τους) για όλες τις τάξεις της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μέσα σε έξι μήνες. Μετά από έξι μήνες έφεραν τα προγράμματά τους και τότε διαπιστώσαμε πως για να ισχύσουν τα ωράρια που ζητούσε κάθε ομάδα θα έπρεπε το εβδομαδιαίο πρόγραμμα κάθε τάξης να έχει 60 με 70 ώρες. Έτσι γίναμε χασάπηδες και, κόψε από δω, κόψε από κει, περιορίσαμε σε φυσιολογικό αριθμό ωρών τα προγράμματα...

Κατάλαβα, ευχαρίστησα, χαιρέτησα και έφυγα με κατεβασμένο το κεφάλι, γεμάτος απόγνωση...

Τάσος Ανθουλιάς

Ιούνιος 2017